

Голенко Вікторія Миколаївна,
здобувачка вищої освіти,
IV курс, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»;
науковий керівник:

Вінницька Оксана Анатоліївна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку
та фінансової безпеки;

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Зараз в Україні існують різні форми власності, тому постає надзвичайно важливе завдання вивчення формування, функціонування та відтворення підприємницького капіталу. Одна з цілей підприємства дозволяє оцінити як впливає фінансова структура капіталу на прибутковість підприємства, що можливо в результаті ретельного аналізу його діяльності. Структурою капіталу, відповідно до змін внутрішніх і зовнішніх обставин, потрібно раціонально керувати.

Незалежно від форми власності нормальне створення й існування підприємства неможливе без створення достатнього обсягу власного капіталу. Власний капітал створюється безпосередньою участю власників підприємства. Фінансові ресурси є найважливішим організаційним ресурсом підприємства, а капітал – одним із основних факторів виробництва, який має вагоме значення для функціонування та фінансової стійкості підприємства. Початком виникнення і подальшого функціонування підприємства є капітал, який в ході діяльності дозволяє забезпечити інтереси власників, персоналу та держави.

Найважливішим джерелом фінансування інвестиційної, фінансової та основної (поточної) діяльності підприємства є власний капітал, оскільки він складається не лише з внесків засновників, додаткового капіталу, а й з нерозподіленого прибутку (непокритих збитків), що виступають гарантією фінансової стабільності, ліквідності та платоспроможності підприємства. [1, с. 163-165].

Власні фінансові ресурси підприємства можна класифікувати за деякими джерелами:

- внутрішні джерела – до них відноситься прибуток, що залишається у використанні підприємства, амортизаційні відрахування від основних засобів та нематеріальних активів, інші внутрішні джерела формування власних фінансових ресурсів);

- зовнішні джерела – до них відносяться залучення додаткового, пайового або акціонерного капіталу, отримання підприємством безплатної фінансової допомоги, інші джерела формування власних фінансових ресурсів).

У структурі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів головне місце займає прибуток, що залишається у використанні підприємства. Він складає значну частку його власних фінансових ресурсів, забезпечує збільшення власного капіталу, і внаслідок збільшується ринкова вартість підприємства.

Деяку роль у структурі внутрішніх джерел виконують також амортизаційні відрахування, передусім це має відношення до підприємств, які мають дороговартісні основні засоби та нематеріальні активи, проте власний капітал підприємства вони не збільшують, а тільки є способом його реінвестування.

Інші внутрішні джерела не відіграють помітної ролі у створенні власних фінансових ресурсів підприємства.

У структурі зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів головне місце належить додатковому пайовому капіталу, яке підприємство залучає шляхом додаткових внесків у зареєстрований (пайовий) капітал або акціонерному капіталу який збільшується шляхом додаткової емісії та реалізації акцій.

Для деяких підприємств зовнішнім джерелом формування власних фінансових ресурсів також може бути надана їм безоплатна фінансова допомога, яка зазвичай надається для державних підприємств.

Іншими зовнішніми джерелами можуть бути матеріальні та нематеріальні активи які отримані підприємством безоплатно та включаються до складу його балансу.

Отже, фінансові ресурси підприємства складають власні та запозичені кошти. Структура фінансових ресурсів кожного окремого підприємства включає такі елементи:

- власний капітал, який складається із зареєстрованого (пайового) капіталу, додаткового капіталу, резервного капіталу, нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) тощо;
- забезпечення майбутніх витрат та платежів;
- довгострокові зобов'язання;
- поточні зобов'язання.

Величину власного капіталу можна визначити як алгебраїчну суму його складових:

- зареєстрований (пайовий) капітал, що відображає фіксовану в нормативних документах загальну вартість активів, які були внесені власниками (учасниками) до статутного й іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства відповідно до законодавства і нормативних документів, а також внесені до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу;
- додатковий капітал, що відображає суму, яка дорівнює різниці між вартістю реалізації випущених акцій та їх номінальною вартістю;
- резервний капітал, що відображає суму резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства;

- нерозподілений прибуток (непокритий збиток) - сума прибутку, що реінвестована у підприємство, або сума непокритого збитку;
- неоплачений капітал, тобто сума заборгованості власників (учасників) за внесками до капіталу;
- вилучений капітал, що показує фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, які викуплені товариством у його учасників;
- забезпечення майбутніх витрат і платежів;
- цільове фінансування і цільове надходжень [2, с. 11-12].

Важливість власного капіталу для підприємства пояснюється функціями, які він виконує:

1) довгострокове фінансування – підприємство може розпоряджатись власним капіталом необмеженим терміном;

2) відповідальність і захист прав кредиторів – через відображений в балансі підприємства власний капітал зовнішні користувачі можуть оцінити відносини відповідальності на підприємстві, а також це є захистом кредиторів від втрати капіталу;

3) компенсація понесених збитків – тимчасові збитки повинні покриватись власним капіталом;

4) кредитоспроможність – при наданні кредиту, за інших рівних умов, перевага буде надаватись підприємству, у якого менша кредиторська заборгованість і більший власний капітал;

5) фінансування ризику – кредитори можуть не погодитись щоб використання власного капіталу здійснювалось для фінансування ризикових інвестицій;

6) самостійність і влада – величина власного капіталу показує незалежність та вплив його власників на підприємство;

7) розподіл доходу і активів – за основу розподілу фінансового результату та майна у разі ліквідації підприємства беруть частки окремих власників у капіталі;

8) визначення ступеня влади кожного з власників щодо прийняття рішень з управління підприємством – чим більшу частку власник має у статутному капіталі (чим більший пакет акцій він має), тим вищий ступінь його впливу на підприємство.

Найбільш поширеними причинами, які можуть спричинити зміну величини власного капіталу є:

– емісія нових акцій, яка спричиняє збільшення величини статутного капіталу, а також за деяких умов емісійного доходу;

– переоцінка майна – внаслідок чого відбувається збільшення резерву переоцінки, а вартість необоротних активів доводиться до справедливої;

– зміна оцінки фінансових інструментів доведенням їхньої вартості до справедливої;

– зміна оцінки статей, виражених в іноземній валюті [3, с. 147-148].

В залежності від організаційно-правової форми діяльності підприємства створення власного капіталу є специфічним процесом через чинне законодавство України. І тому при створенні підприємства та його

подальшої ефективної діяльності у майбутньому, незалежно від його організаційно-правової форми потрібно взяти до уваги цю властивість.

Величина власного капіталу буде збільшуватись, лише завдяки приросту величини його елементів, які мають позитивний вплив на його величину, а також при мінімізації тих складових які мають негативний вплив.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва О. В., Мягих І. М., Росумака Т. Г. Власний капітал підприємства та проблеми його формування. Інтелект ХХІ. 2016, № 6. С. 163–165.
2. Балахонова О. В., Тихолаз В. О. Формування власного капіталу підприємства в сучасних умовах господарювання. Подільський науковий вісник. 2021, № 1. С. 11–12.
3. Іщенко Я. П., Галайда Л. В. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015, № 15. С. 147–148.

*Демінська Дарія Віталіївна,
студентка факультету ФтаЦТ;
науковий керівник:
Чуницька І. І.,
доктор економічних наук, професор;
Державний податковий університет*

РОЛЬ ВІЙСЬКОВИХ ОБЛІГАЦІЙ У ФІНАНСУВАННІ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Під час повномасштабної війни України з росією, коли була необхідність негайно знайти додаткові джерела фінансування для забезпечення потреб Збройних Сил України, протистояння агресору та підтримки економіки, було вирішено випускати військові облигації як один з інструментів накопичення фінансових ресурсів. Ці військові облигації представляли собою форму внутрішньої державної позики, доступну як юридичним, так і фізичним особам, а також нерезидентам.

За інформацією, наданою Міністерством фінансів, основним джерелом фінансування державного бюджету під час воєнного періоду стало придбання урядом військових облигацій через Національний банк за допомогою емісії гривні. Другим найбільш важливим джерелом стали гранти від уряду США. На третьому місці за обсягом надходжень знаходилось розміщення облигацій внутрішньої державної позики, включаючи військові облигації. І на четвертому місці була допомога від Європейського Союзу, [6]

Починаючи з 24 лютого, Національний банк України (НБУ) купив військові облигації від уряду на суму 400 мільярдів гривень. Для фінансування цієї операції була здійснена емісія гривні на ту саму суму.